

Täysistunto

Tiistai 24.10.2023 klo 14.00—16.17

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 39/2023 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 2/2023 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 2/2023 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Aloitetaan yleiskeskustelu. Ensimmäisenä siellä on Markus Lohi, joka käy esittelemässä. Olkaapa hyvä.

Keskustelu

15.23 **Markus Lohi kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi kiinteistöverolain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on eriyttää maapohjaan sovellettava veroprosentti yleisestä kiinteistöveroprosentista ja sen vaihteluvälin korottaminen kuntien verotulojen kasvattamiseksi nykyisestä yleisen kiinteistöveroprosentin vaihteluvälistä, 0,93—2,00 prosentista, 1,30—2,00 prosenttiin. Esitys on osa pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaisia julkista taloutta vahvistavia toimia. Tavoitteena on osana julkisen talouden tasapainottamistavoitteita kasvattaa kiinteistöverokertymää maapohjasta. Kiinteistöverolakiin tehtäisiin myös eräitä vähäisempiä muutoksia.

Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus kasvattaisi kuntien kiinteistöverotuloja 108 miljoonalla eurolla vuoden 2024 tasosta. Hallituksen esityksen mukaan maapohjan alarajan korotuksen johdosta 245 Manner-Suomen kuntaa joutuisi asettamaan maapohjan kiinteistöveroprosentin nykyistä yleistä kiinteistöveroprosenttia korkeammaksi. Korotus nostaisi maapohjan kiinteistöveron määrää eniten niissä 42 kunnassa, joissa yleinen kiinteistöveroprosentti vuonna 2023 on 0,93. Näissä kunnissa maapohjaan kohdistuva kiinteistövero nousisi 40 prosentilla. Muutoksen euromääräisestä noususta lähes 85 prosenttia kertyisi 15 kunnassa. Vaikutus olisi suurin kunnissa, joissa veronalaista maapohjaa on paljon, se on arvokasta ja nykyinen veroprosentti on matala. Veron nousu kohdistuu voimakkaasti pääkaupunkiseudun ja kehysalueen kuntiin, joissa verotusarvot ovat muuta maata korkeampia.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää perusteltuna rakenteellista muutosta, jossa maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytettäisiin yleisestä kiinteistöveroprosentista. Tämä parantaa kuntien mahdollisuuksia hyödyntää kiinteistöveroa muun muassa maankäytön ohjauksen välineenä sekä säädellä verorasituksen jakautumista paikalliset olosuhteet ja verotusarvojen taso huomioiden. Saadun selvityksen ja hallituksen esityksestä ilmenevien seikkojen perusteella valiokunta pitää perusteltuna myös maapohjan kiinteistöveron alarajan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

korottamista esityksessä ehdotetulla tavalla. Korotus parantaa kuntien taloutta ja vähentää painetta kiristää ansiotuloveroa.

Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 39/2023 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Valiokunta esittää myös yhtä lausumaa eduskunnan hyväksyttäväksi, ja lausumaehdotus kuuluisi seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että maapohjan kiinteistöveron alarajan muutos otetaan huomioon, kun arvioidaan kiinteistöverotuksen arvostamisuudistuksesta aiheutuvien muutoksien kohtuullisuutta kiinteistön omistajille pitkällä aikavälillä.”

Arvoisa puhemies! Tähän mietintöön on jätetty kaksi vastalauseita, joihin palataan varmasti myöhemmin täällä keskustelussa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Räsänen, Joona.

15.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Käsittelemme todella hallituksen esitystä kiinteistöverotuksen muuttamiseksi. Konkreettisesti kyse on siitä, että nyt maapohjan verotus eriytetään tästä yleisestä kiinteistöveroprosentista ja samalla nyt sitten lainsäätäjä pakolla nostaa maapohjan kiinteistöveron alimpia verokantoja.

Mutta, arvoisa puhemies, yleisesti ottaen, jos käsittelemme kiinteistöveroa, siinähan on jo tälläkin hetkellä Suomessa merkittäviä puutteita ja ongelmia, ja tämänahan liittyy juuri siihen, että kiinteistöjen ja maapohjan arvostustasot ovat monin paikoin kaukana niiden niin sanotusta käyvästä tai markkina-arvosta. Konkreettisesti tämä tarkoittaa sitä, että arvokiinteistöjä monesti aliverotetaan ja vastaavasti arvoaan menettäneitä kiinteistöjä yliverotetaan. Näin ollen veron kohdentumista ei voi pitää tänäkään päivänä oikeudenmukaisena tai hyvän verotuskäytännön mukaisena.

Näiden todellisten ongelmien vuoksi olisikin ollut perusteltua, että hallitus olisi tuonut jo tämän kyseessä olevan esityksen kanssa samaan aikaan eduskuntaan käsiteltäväksi esityksen kiinteistöjen arvostamisperusteiden uudistamisesta, joka on siis tuloillaan. Tätä arvostamisuudistusta on valmisteltu pitkään ja huolella valtiovarainministeriössä, ja heillä on varmasti valmiudet tuoda tämä nopeastikin eduskunnan käsiteltäväksi. Tämä lisäisi nimenomaisesti järjestelmän oikeudenmukaisuutta, toimivuutta ja legitimitettiä, kun voisimme tarkastella näitä yhtä aikaa. Mahdolliset veroprosentteihin tehtävät muutokset olisikin syytä todella tehdä vasta silloin, kun tämä kiinteistöverotusjärjestelmän kokonaisuudistus on eduskunnan käsittelyssä, koska silloin myös vaikutusarvioinnit kuvaisivat paremmin uudistuksen vaikutuksia kansalaisille.

Yleisesti ottaen se, että kiirehdimme tätä arvostamisuudistusta, on senkin takia tärkeätä, koska kiinteistöveron yhteiskunnalliset vaikutukset ovat hyvin laajat. Kiinteistöverohan vaikuttaa niin kuntien verotuloihin, varallisuus- ja tuloeroihin, verotuksen oikeudenmukaisuuteen, asumisen hintaan, asuntorakentamiseen, aluekehitykseen, työpaikkojen sijoittamiseen, työvoiman liikkuvuuteen kuin työllisyyden kautta koko kansantalouteen. Siltäkin osin kyseessä on erittäin keskeinen kokonaisuus, jota ei olisi syytä pilkkoa, niin kuin nyt hallitus on tehnyt, vaan käsitellä nimenomaan kokonaisuutena.

Arvoisa puhemies! Tässä kyseisessä esityksessä on silti perusteltu muutos se, jossa esitetään tämän maapohjan kiinteistöveroprosentin eriyttämistä yleisestä kiinteistöveroprosentista, ja tätä tuemme kyllä lämpimästi. Mutta sitten nämä muutokset ylä- ja alarajoihin tulisi kuitenkin arvioida ja toteuttaa vasta tämän arvostamisuudistuksen yhteydessä ja sil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

loinkin suhdannetilanne ja muut edellä mainitut näkökohdat huomioiden. Erityisen ongelmaisen tästä hallituksen esityksestä tekee se, että tähän nostaa nyt sitten lainsäätäjän päättämällä pakolla asumisen kustannuksia selvästi eniten nimenomaan niissä kunnissa, joissa asuminen on jo nyt kalleinta ja kohtuuhintaisista asunnoista on pulaa. Jos otetaan esimerkiksi Helsinki, jossa nyt prosentti on tosiaan tällä alarajalla, tai Espoo, jolla silläkin nykyinen prosentti jää sitten uuden alarajan alle, niin veronkorotukset ovat erittäin huomattavia. Ja Helsingistä kerätäänkin lisää arviolta 52 miljoonaa euroa ja Espoosta 18 miljoonaa euroa, eli näistä kahdesta kunnasta kertyy jo lähes kaksi kolmannesta koko tästä tavoitellusta 108 miljoonan euron lisäverokertymästä, joka kunnille siis tulee. Samaan aikaan tämä uudistus ei kuitenkaan tarjoa taloudellista helpotusta niille kunnille, joilla olisi ehkä suurin veronkorotuspaine. Sitten tällainen tilanne, jossa lainsäätäjällä aina pakolla puutuu asioihin, jotka kuuluvat kunnalliseen itsehallintoon, totta kai myös vähentää kuntien autonomiaa.

Arvoisa puhemies! Yleisesti ottaen totean, että kun näitä muutoksia täällä sitten lainsäädännöllisesti tehdään, niin olisi todella syytä katsoa tämä kokonaisuudistus siinä samassa yhteydessä, koska nyt uhkaa käydä niin, että vaikutukset näiden kahden uudistuksen yhteisvaikutuksesta saattavatkin olla kohtuuttomia.

Arvoisa puhemies! Edellä kuvatun perusteella teen vastalauseen numero 1 mukaiset pykälämuutosehdotukset 11 §:ään, jossa tämä pakkonosto torjuttaisiin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

15.32 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Tässä tosiaankin maapohjan veroprosentti eriytetään yleisestä kiinteistöveroprosentista, ja tämä uudistus on varsin kannatettava. Tämä on hyvä ja kannatettava, ei siinä mitään.

Mutta se ongelma, mikä tässä nyt on, mikä tässä äskeisessäkin puheenvuorossa, edustaja Räsänen puheenvuorossa, tuli ilmi, on se, että samaan aikaan tätä alarajaa nostetaan ylöspäin. Kyseessä on pakkonosto, pakkoveronkiristys, ja mielestäni sellaista ei tulisi tehdä tässä yhteydessä. Tämän myötä valtaosa kunnista joutuu pakosta nostamaan veroprosenttiaan. Näin joutuu tekemään 245, ja kuten kuulimme, tämä kohdistuu erityisesti vaikkapa pääkaupunkiseudulle, missä muutenkin asuminen on hyvin kallista. Tämä asumisen kalleus on iso huoli, ja se, että nostetaan asumisen hintaa, on tässä hyvin ongelmallista, ja siksi tätä pakkoveron korotusta ei tule kannattaa. Meillä asiantuntijakuulemisessa tuolla jaostossa esimerkiksi Omakotiliitto kertoi tästä ison huolensa. Veronmaksajain Keskusliitto ei kannattanut tätä pakkoveron kiristystä, ei niin ikään Kiinteistöliitto, eli aina, kun puhutaan asukkaiden asiasta ja mietitään siltä kantilta, tämä esitys ei ole ollenkaan hyvä tältä osin.

Ja kuten todettu, olisi ollut varsin viisasta odottaa arvostusperusteiden muutosta ja siinä yhteydessä sitten katsoa näitä kiinteistöveron rajoja ja kaiken kaikkiaan niin, että arvostusperusteiden muutoksen tulisi tehdä verojärjestelmää oikeudenmukaisemmaksi, inhimillisemmäksi. Ja aina, kun kiinteistöverosta puhutaan, puhemies, minusta pitää silloin kyllä kuunnella myös sitä asukkaiden ääntä ja arvioida sitä, mikä vaikutus niillä uudistuksilla on nimenomaan asumisen hintaan, jota missään nimessä ei kannata tieteen tahtoon lisätä näinä aikoina, kun ihmisillä ja kotitalouksilla on muutenkin vaikeaa selvitä arjesta.

Tämä tosiaan, kuten sanoin, lisää kustannuksia erityisesti niillä alueilla, missä asuminen on muutenkin kallista, ja kuinka ollakaan, niillä alueilla on myös kohtuuhintaisista kodeista puutetta. Ja ikävä kyllä hallituksen asuntopolitiikkakin toimii nyt siihen suuntaan, että ei

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

näitä kohtuuhintaisia koteja ainakaan lisää rakenneta, vaan päinvastoin vedetään esimerkiksi tätä Ara-tuotantoakin alas.

Puhemies, tähän loppuun: minä kannatan äsken edustaja Räsänen tekemää pykälämuutosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

15.35 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmassa luvataan, että hallituskaudella ei tehdä kansallisesti sellaisia päätöksiä, jotka lisäävät maatalouteen kohdistuvia kustannuksia. Kirjaus on käytännössä sama kuin edellisellä hallituksella. Vaikka suurin osa kiinteistöveron veropohjasta on pääkaupunkiseudun ja muiden kasvukeskusten kunnissa, koskee tämä veronkiristys osaltaan myös maatalouden harjoittajia.

Nyt käsittelyssä oleva esitys on ristiriidassa hallitusohjelman kirjauksen kanssa. Hallituksen esittämällä tavalla toteutuessaan tämä muutos johtaa maatalouden kustannusrasituksen kasvuun. Tässä on yhtä lailla kyse hallituksen paljon puhumista arjen kustannuksista, suomalaisen ruoantuottajan arjesta, jossa harvoin pyhiä onkaan. Korotus on johtamassa verotuksen kiristymiseen myös kunnissa, joissa ei olisi välttämätöntä tarvetta kasvattaa kiinteistöveron kertymää. On selvä, että kunnilla on oltava vapaus määrätä itsenäisesti veroprosentista ilman alarajan nostoa.

Arvoisa puhemies! Tässä samassa yhteydessä on hyvä tuoda esille tarve poistaa maatalouden tuotantorakennukset kiinteistöveron piiristä. Nyt on hyvä hetki uudella hallituksella saattaa tämä asia käsittelyyn ja myönteiseen päätökseen. Onko ministerillä valmius edistää maatalouden tuotantorakennusten kiinteistöverosta luopumista? Asia on entistään ajankohtaisempi nyt, kun verotuksen tasoa ollaan hallituksen esityksen mukaisesti pakolla korottamassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Sarkkinen.

15.37 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Kiinteistövero on sinänsä hyvä verotuksen keino, sillä se kohdistuu omistamiseen, jota Suomessa verotetaan EU:n keskiarvoa vähemmän. Sitä on myös vaikea vältellä, eikä sillä pitäisi olla merkittäviä haitallisia kannustinvaikutuksia. Nykymuodossaan Suomen kiinteistöverossa on kuitenkin merkittäviä puutteita ja ongelmia. Kiinteistöjen ja maapohjan arvostustasot ovat monin paikoin kaukana niiden käyvästä arvosta. Arvokiinteistöjä monesti aliverotetaan ja vastaavasti arvoaan menettäneitä kiinteistöjä yliverotetaan. Näin ollen veron kohdentumista ei voi pitää täysin taroituksenmukaisena.

Näiden ongelmien vuoksi olisikin ollut perusteltua, että hallitus olisi tuonut eduskunnan käsiteltäväksi esityksen kiinteistöjen arvostamisperusteiden uudistamisesta. Ei ole tarkoituksenmukaista käsitellä esitystä alarajan muutoksesta erillään arvostusuudistuksesta, eikä näiden muutosten yhteisvaikutuksia ole nyt edellytyksiä arvioida.

Arvostusuudistusta, jossa verotukselliset arvostukset saadaan oikeammiksi kuin nyky-mallissa, on valmisteltu pitkään. Muutos voisi lisätä järjestelmän oikeudenmukaisuutta ja toimivuutta. Mahdolliset veroprosentteihin tehtävät muutokset tulisi tehdä vasta tai samassa yhteydessä, kun verotuksellisten arvostusten vinoumat korjataan. Uudistusten yhteisvaikutukset tulisi huolellisesti arvioida myös ihmisten näkökulmasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

Arvoisa puhemies! Myös kiinteistöveron korotuksen mitoitus ja ajoitus tulee miettiä huolella. Kiinteistövero siirtyy ainakin osittain asumisen kustannuksiin, jotka jo nyt ovat monissa kasvukeskuksissa kestäättömät muun muassa kohtuuhintaisten asuntojen riittä-mättömän tarjonnan sekä voimakkaasti nousseiden korkojen ja muiden kustannusten vuok-si. Suhdanneltilanne ei myöskään juuri nyt ole hyvä erityisesti pääkaupunkiseudun kiinteis-töverotusta pakotetusti korottavalle lainsäädännölle. Käsillä oleva esitys nostaa asumisen kustannuksia juuri nyt ja juuri siellä, missä se on valmiiksi kalleinta. Lisäksi hallitus tietoi-sesti vaikeuttaa samaan aikaan jo ennestään vaikeaa asumistilannetta leikkaamalla julkista asumistuotantoa ja asumisen tukia.

Esimerkiksi Helsingissä ja Espoossa veronkorotus on huomattava, arviolta 52 ja 18 mil-joonaa euroa, eli yhteensä lähes kaksi kolmannesta koko tavoitellusta 108 miljoonan euron lisäverokertymästä kohdentuu Helsinkiin ja Espooseen. Samaan aikaan uudistus ei tarjoa juurikaan taloudellista helpotusta niille kunnille, joilla on suurimmat kuntatalouden haas-teet ja kunnallisveron nostopaineet. Muutos ei siis valtakunnan tasolla juurikaan vaikuta kuntatalouden paineita vähentävästi, kun valtaosa lisätuloista kohdistuu vain muutama-an taloudellisesti vahvaan kuntaan. On myös huomattava, että Helsinki ja Espoo voisivat mil-loin hyvänsä omalla päätöksellään nostaa kiinteistöveroa, mikäli ne tarvitsevat lisätuloja — siis ilman valtiovallan asettamaa velvoitetta.

Esitys sisältää silti sinällään perustellun muutoksen, jossa esitetään kiinteistöverolakia muutettavaksi siten, että maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytettäisiin yleisestä kiinteis-töveroprosentista. Muutokset ylä- ja alarajoihin tulisi kuitenkin arvioida ja toteuttaa vasta arvostamisuudistuksen yhteydessä ja silloinkin suhdanneltilanne ja muut edellä mainitut näkökohdat ja muutosten yhteisvaikutukset huomioiden.

Arvoisa puhemies! Mikäli verotuksen painopistettä siirretään Suomessa yhä enemmän kiinteistöveroihin, tulisi vakavaa huomiota kiinnittää sen vaikutuksen segregaatiorjuna edellytyksiin. Verotuksen painopisteen siirtäminen kiinteistöveroihin ei saa johtaa kuntien väliseen ja kuntien sisäiseen väestöryhmien segregaatior lisääntymiseen tai asu-miskustannusten kestäättömään nousuun.

Arvoisa puhemies! Kannatan myös edustaja Räsäsen esittämää pykälämuutosta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Bergbom.

15.41 Miko Bergbom ps: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen yhtenä keskeisim-mistä ja tärkeimmistä tavoitteista on julkisen talouden vahvistaminen. Nyt käsittelyssä ole-va hallituksen esitys kiinteistöveron alarajan nostamisesta onkin varsin oivallinen osakei-no julkisen talouden alijäämän korjaamiseksi. Julkista taloutta vahvistettaessa tärkeintä on järkevän kokonaisuuden löytäminen, ja painopisteen tuleekin olla kiinteistöveron kaltaisis-sa veroissa, joiden käyttäytymisvaikutukset ovat moniin muihin veroihin, kuten ansiotulo-veroon, nähden vähemmän haitallisia.

Hallitus esittää, että maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytettäisiin yleisestä kiinteistö-veroprosentista ja kiinteistöveron alarajaa korotettaisiin nykyisestä 0,93 prosentista 1,3 prosenttiin. Tämän uudistuksen tavoitteena on osana hallituksen julkisen talouden tasapai-nottamistavoitteita kasvattaa kiinteistöverokertymää. Toimenpide kerryttäisikin kuntien kiinteistöverotuloja yhteensä 108 miljoonalla eurolla niissä kunnissa, joissa yleinen kiin-teistöveroprosentti on nykyisin uutta 1,3 prosentin alarajaa matalampi.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

Arvoisa puhemies! Kiinteistöveroä pidetään yleisesti parhaana paikallistasolle sopivana verona. Se tuottaa kunnille verotuloja vakaasti ja ennustettavasti, minkä lisäksi sen veropohja on liikkumaton muutoin globaalissa verokilpailutilanteessa. Näiden piirteiden ohella kiinteistövero täydentää muuta verojärjestelmää ja täten keventää osaltaan painotusta muuhun verotukseen, kuten vaikkapa ansiotuloveroon. Kiinteistöveroä onkin taloustieteilijöiden keskuudessa pidetty erityisen suosittuna, ja sitä ollaan monesti kuvattu vähemmän vääristävänä muiden verojen rinnalla. [Keskustan ryhmästä: Höpö höpö!]

Arvoisa rouva puhemies! Kun kansainvälisesti vertailee, on kiinteistöveroprosentti Suomessa vielä näiden korotustenkin jälkeen yhä melko matalalla tasolla, ja useissa kansainvälisten järjestöjen arvioissa ollaankin suositeltu kiinteistöveron osuuden lisäämistä. Suomessa on siis aiemmin ollut muihin maihin nähden poikkeuksellisen matala kiinteistöveroprosentti, ja nyt esitettyjen korotusten myötä se tulisi hiukan nousemaan mutta olemaan yhä edelleen kuitenkin kohtuullisen matalalla tasolla.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän jokseenkin erikoisena sitä seikkaa, että tämäkään hallituksen esitys julkisen talouden vahvistamiseksi ei näytä tässä salissa kaikille kelpaavan. On totta, että asumiskustannuksiin on viime vuosien aikana tullut nousupainetta monesta suunnasta, mutta haluaisinkin muistuttaa teitä: kiinteistöverotuksen korotuksen vastapainona kunnat voivat vastaavasti laskea omaa kunnallisveroa, eli mikään pakko pelkästään veronkorotuksiin ei ole ryhtyä. Tämä verotuksen kompensaatio kuntaveroa alentamalla oltaisiin voitu tehdä täysimääräisesti myös Espoossa. Näin ei tehty. Sitä vastaan äänesti muun muassa SDP siellä — tiedoksi.

Kunnallisveron osuus kuntien tuloista on yhä jatkossakin varsin merkittävä, ja vastaisuudessa kunnilla olisi tämänkin hallituksen esityksen myötä mahdollisuus ansiotuloverotuksen keventämiseen ja kiinteistöverotuksen kiristämiseen maapohjaan painottuen, jolloin kannusteet työntekoon vahvistuisivat, ilman että rakennusinvestointien kannusteet heikkenevät. Kiinteistövero ei siis aiheuta niin haitallisia kannustinvaikutuksia rakennusinvestointeihin, tai työn tarjontaan toisin kuin kuntien tuloverotus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu.

15.44 Pekka Aittakumpu kesk: Arvoisa rouva puhemies! Onhan tämä turhauttavaa, onhan tämä turhauttavaa, että hallitus tässä tilanteessa aikoo kiristää lukuisien suomalaisten kiinteistöverotusta. Täytyy kysyä, onko verottaminen jonkinlainen tämän oikeistohallituksen salainen pahe, joka nyt tällä tavalla heti tulee tässä syyskauden alussa julki, kun suomalaisten kiinteistöverotusta tosiaan kiristetään. Me tiedämme, ja tekin, täällä lehtereillä olevat nuoret, tiedätte, että lukuisat suomalaiset ovat kamppailleet ja kamppailevat kohonneiden elinkustannusten kanssa. Samaan aikaan hallitus myöskin esimerkiksi aikoo leikata rajusti lapsiperheiltä, aikoo leikata asumistukea. Nämä kohdistuvat samoihin ihmisiin, joihin tämä kiinteistöveron korotus.

Mieleen tulee Petteri Orpon sanat vuodelta 20, kolmen vuoden takaa. Hän sanoi näin: ”Itku tulee kuulumaan monista suomalaisista kodeista tämän syksyn aikana.” Nämä sanat näyttävät nyt osoittautuneen profeettallisiksi. Kyllä monet suomalaiset ovat nyt hyvin huolissaan siitä, miten heille käy: Miten elätän perheeni? Miten tulen toimeen, kun hallitus samaan aikaan leikkaa ja samaan aikaan tekee tällaisen veronkorotuksen?

On outoa, että hallitus tosiaan tässä tiukassa tilanteessa aikoo kiristää verotusta tuhansilta suomalaisilta, jotka asuvat esimerkiksi pientaloissa. Hallitus siis esittää kiinteistöve-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

rotukseen 108 miljoonan euron kiristystä. Esitetty korotus tulee iskemään ikävästi suomalaisiin. Keskustan vastalauseessa todetaan, että hallitus toteuttaa tämän korottamalla maapohjan kiinteistöveroprosentin alarajaa 1,30 prosenttiin nykyisestä 0,93 prosentista. Alarajan korotuksen johdosta 245 Manner-Suomen kuntaa joutuu korottamaan maapohjan kiinteistöveroprosenttia ja keräämään siis lisää kiinteistöverotuloja.

Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä on todellakin syytä nyt kysyä, miksi Orpon hallitus tällä tavalla pakottaa — pakottaa — kunnat nostamaan kiinteistöveroaan. En usko, että tämäkään hallitus kuvittelee, että suomalaiset tässä tilanteessa, vaikka me tiedämme, että taloutta pitää tasapainottaa, ilomielin ottaisivat vastaan tällaisen veronkorotuksen. Kyllä katson, että hallituksen olisi viimeistään nyt aika ottaa niin sanotusti järki käteen ja perua tämä korotus ja toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistaminen sillä tavalla, että kenenkään verotusta ei kiristetä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Harjanne.

15.47 Atte Harjanne vihr: Arvoisa puhemies! Olen täällä salissa useaan otteeseen kritisoinut hallitusta veropolitiikan nahjustelusta, heikosta veropolitiikasta ja rohkeuden puutteesta verotuksen uudistamisessa, mutta tässä ajattelin itse asiassa todeta, että tässä on poikkeus: hallituksella on hyvä esitys siitä, että maapohjan kiinteistövero eriytetään — sitä on ihan perusteltua nostaakin. Jos ajatellaan, niin maapohjan arvohan tulee siitä, että ikään kuin sen arvonnousu on helposti ansiotonta, eli se liittyy siihen, mitä siinä ympärillä muu yhteiskunta tekee. Eli tämä on hyvin perusteltu vero syistä, jotka nyt poistunut edustaja Bergbomkin tuossa totesi siitä, minkä takia taloustieteilijät tästä verosta tykkäävät. Se on oikeudenmukainen myös siinä suhteessa, että tähän on käytännössä siis varallisuuden verottamista ja vieläpä niin, että siinä verotetaan senttyypistä varallisuutta, jonka arvonnousu tai arvo itsessään ei välttämättä ole omaa ansiota. Täytyy todeta, että on ilo kuulla, että esitetään jotain, jota argumentoidaan taloustieteilijöiden ja taloustieteen argumenteilla. Toivoisin, että tätä näkisi hallitukselta enemmänkin suhteessa veropolitiikkaan, kaikkien muuhun linjaan vastaavalla tavalla, voitaisiin ehkä höristellä korvia sinne ekonomistien suuntaan ja katsoa, miten sillä veropolitiikalla tehtäisiin samaan aikaan julkisen talouden sopeuttamista, reilun siirtymän, kestävä siirtymän vauhdittamista ja talouden uudistamista. On hyvä, että edes tällainen on, mutta toivottavasti sitten lisääkin vastaavia esityksiä tässä nähdään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Viljanen poissa. — Edustaja Mehtälä.

15.49 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää kiinteistöverolain muuttamista siten, että maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytettäisiin yleisestä kiinteistöveroprosentista ja sen alarajaa nostettaisiin 1,3 prosenttiin ylärajan ollessa 2 prosenttia. Kiinteistövero suoritetaan rakennuksista ja maapohjasta siihen kuntaan, jonka alueella kiinteistö sijaitsee. Arvoisa puhemies, kuinka tämä sopii siihen ajatukseen, että hallitusohjelmassa hallitus lupasi olla nostamatta arjen kustannuksia maatalouden osalta?

Maatalousrakennusten osalta oli väliaikainen kiinteistöveron verotuki voimassa vuonna 2022. Arvoisa puhemies, nyt olisi hyvä huomioida pysyvästi maatalousrakennuksien kiinteistöveron poisto, koska maatilat eivät saa kiinteistöveron maksusta sitä hyötyä, mitä kaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

va-alueilla, kaupungeissa, muun muassa teollisuuskylissä olevat eri alan yritykset saavat. Entinen katumaksu, siis kiinteistövero, luotiin alun perin pitämään katuja kunnossa: talviauraus, hiekoitus, asvaltointi, valaistus ja niin edelleen. Nykyään maatilat joutuvat itse omalla kustannuksellaan pitämään kunnossa kylätiet, jotka johtavat yrityksen toimipaikkaan. Toiseksi kiinteistöveron poisto kohdistuisi juuri investoineisiin nuoriin tuottajiin, jotka ovat taloudellisesti vaikeuksissa pääomavaltaisen alan, heikkojen tuottajahintojen sekä viivästyneitten tukimaksujen vuoksi.

Arvoisa puhemies! Ehdotan, että hallitus vakavasti harkitsee kiinteistöveron poistoa maatalousrakennusten osalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie.

15.51 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsitlemme tosiaan kiinteistöverolain muuttamista, ja tässä on kyse siitä, että hallitus esittää alarajaan muutoksia. Vaihteluvälin, joka nykyään on 0,93—2 prosenttia, alaraja korottuu 1,3:een, ja ylärajaa 2 siis jää edelleen voimaan. Samalla kiinteistöverolakiin tehdään muitakin muutoksia.

Tämä maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus kasvattaisi kuntien kiinteistöverotuloja 108 miljoonalla eurolla vuoden 24 tasossa. Hallituksen esityksen mukaan maapohjan alarajan korotuksen johdosta 245 Manner-Suomen kuntaa joutuisi asettamaan maapohjan kiinteistöveroprosentin nykyistä yleistä kiinteistöveroprosenttia korkeammaksi eli korottamaan sen alarajamuutoksen myötä. Korotus nostaisi maapohjan kiinteistöveron määrää eniten niissä 42 kunnassa, joissa yleinen kiinteistöveroprosentti vuonna 23 on ollut 0,93 eli nykyisen kiinteistöveroprosentin alarajalla. Näissä kunnissa maapohjaan kohdistuva kiinteistövero nousisi 40 prosentilla. Muutoksen euromääräisestä noususta lähes 85 prosenttia kertyisi 15 kunnasta. Vaikutus olisi suurin kunnissa, joissa veronalaista maapohjaa on paljon, se on arvokasta ja nykyinen veroprosentti on matala. Veron nousu kohdistuu voimakkaasti siis muun muassa pääkaupunkiseudun ja kehysalueen kuntiin, joissa verotusarvot ovat muuta maata korkeampia.

Kiinteistövero on tosiaan keskeinen veromuoto ja eurojen lähde kunnille, ja se tuottaa verotuloja vakaasti ja ennustettavasti. Valtuuston päätökset kun tehdään marraskuussa seuraaville vuosille, niin pystytään rekistereitten kautta laskemaan aika tarkastikin, mikä se kiinteistöveron tuotto on. Se siis täydentää muuta verotusjärjestelmää ja keventää osaltaan muuhun verotukseen, erityisesti tuloverotukseen, kohdistuvia paineita.

Valiokunta piti perusteltuna rakenteellista muutosta, jossa tämä maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytettäisiin yleisestä kiinteistöveroprosentista. Tämä parantaisi kuntien mahdollisuuksia hyödyntää kiinteistöveroa muun muassa maankäytön ohjauksen välineenä sekä säädellä verorasituksen jakautumista paikalliset olosuhteet ja verotusarvojen taso huomioiden — täytyy muistaa, että valtuustot tekevät sitten ne päätökset, ollaanko siellä alarajan tuntumassa vai keskivälissä vai ylärajan tuntumassa. Sinänsä tämä on tässä taloustilanteessa myöskin yksi mahdollinen lisätulonlähde kunnille.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja edustaja Lohi edelleen.

15.54 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa valtaosa asiantuntijoista kannatti sitä, että maapohjan kiinteistöveroprosentti eriytetään. Mutta vastaavasti valtaosa asiantuntijoista vastusti sitä, että pakotetaan kuntia nostamaan maa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

pohjan veroa, niin kuin hallituksen esityksessä esitetään. Silti hallitus vie tätä esitystä eteenpäin.

Keskusta jakaa hallituksen näkemyksen siitä, että maapohjan kiinteistöveroprosentti voidaan sinänsä eriyttää yleisestä kiinteistöveroprosentista, jota siis nykyään sovelletaan sekä maapohjaan että siellä oleviin rakennuksiin. Näin kunnat voisivat jatkossa itse itsenäisesti asettaa erilliset veroprosentit maapohjaisista rakennuksista. Keskusta ei kuitenkaan hyväksy sitä, että tässä yhteydessä maapohjaan kohdistuva kiinteistöveroprosentin alaraja pakotetaan hallituksen toimesta. Ja esitän tälle viisi perustetta, miksi näin ei pitäisi tehdä.

Ensinnäkin, tästä hyötyvät tosiasiaassa vain erittäin harvat kunnat. Kuten täällä on todettu, valtaosinhan, noin 70 prosenttia, euromääräiset hyödyt menevät kahteen kuntaan: Helsinkiin ja Espooseen. Ja nämä kunnat itse ovat sanoneet, että eivät he tätä tarvitsisi.

Toiseksi, tässä on juuri se, että ne kunnat, jotka eivät tätä tarvitse, hyötyvät tästä mutta ne kunnat, jotka tarvitsisivat juuri nyt rahaa, eivät hyödy tästä mitenkään, kun niillä on jo yleinen kiinteistöveroprosentti korkeampi kuin tämä alaraja.

Kolmanneksi, jos sitten kunnat tekevät niin kuin siellä osittain on aiottu, että vastaavalla summalla sitten alennetaan kunnallisveroa, niin eihän julkinen talous siitä parane kokonaisuutena yhtään, kun tämän hallituksen esityksen tarkoitus on parantaa 108 miljoonalla julkista taloutta. Mutta jos kunnat reagoivatkin niin, että kun ne joutuvat nostamaan pakosta, haluamattaan sitä maapohjan kiinteistöveroa, niin vastaavalla rahasummalla katsotaan, minkä verran se tekee kunnallisveroprosenttiin, niin eihän julkinen talous siitä parane, koska tämä kohdistuu nimenomaan niihin kuntiin, jotka kykenevät tekemään tämän valinnan.

Neljänneksi, tämän seurauksena saattaa käydä niin, että veroprosentit kunnissa erkaantuvat entisestään. Jo tällä hetkellä kuntaveroprosenttien ero on 6,5 prosenttiyksikköä. Sehän tarkoittaa sitä, että asuinpaikasta riippuen suomalainen ihminen maksaa palkastaan 6,5 prosenttiyksikköä enemmän tai vähemmän veroja. Sehän on valtava ero. Nyt hallituksen pitäisi mieluummin keskittyä siihen, miten tätä eroa voitaisiin kuroa kiinni, etteivät ihmiset joudu epätasa-arvoiseen asemaan sen pohjalta, missä päin Suomea he asuvat, mutta nyt tätä ollaankin eriyttämässä ja viemässä toiseen suuntaan.

Ja viides, ehkä melkeinpä tärkeimpiä perusteita, josta ansiokkaasti edustaja Aittakumpu täällä puhui, on se, että juuri nyt asumisen kustannukset ihmisillä nousevat poikkeuksellisen nopeasti. Asuntovelan korot ovat nousseet, rakentamisen kustannukset ovat nousseet, yleinen kustannustaso nousee, ja samaan aikaan hallitus leikkaa asumistukia. Ja nyt juuri sinne, missä asumistuen leikkaus tuntuu kaikista eniten eli pääkaupunkiseudulla, jossa on kalliit asumiset, kohdistuu tämä kiinteistöveron nosto, joka varmuudella tulee vuokra-asumiseenkin menemään, niin kuin asiantuntijakuulemisissa valiokunnassa on todettu. Ja sen takia tämä tulee ihmisten arjen kustannuksia lisäämään ja ahdinkoa syventämään jälleen yhtä kautta. Ja kun puhutaan, että sosiaaliturvaleikkaukset ja yleensäkin leikkaukset, kun julkista taloutta tasapainotetaan, eivät saisi kohdistua yksiiin ja samoihin ihmisiin, niin tämä on omiaan lisäämään nimenomaan sitä, että niiden ahdinko, jotka joutuvat muutoinkin ahdinkoon, syvenee tämän esityksen kautta, kun asumisen kustannukset tulevat kasvamaan pääkaupunkiseudulla.

Siksi, arvoisa puhemies, keskusta on jättänyt tästä vastalauseen, ja teen muutosesityksen, joka sisältyy vastalauseeseen numero 2. ”Edellä olevan perusteella siis ehdotamme, että lakiehdotus hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisena paitsi 11 §:n ehdotettu uusi 4 momentti muutetaan seuraavasti: maapohjan yleiseksi kiinteistöveroprosen-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

tiksi määrätään vähintään 0,93 ja enintään 2,00.” Tämä on siis muutosesitys, joka sisältyy vastalause kakkoseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten edustaja Kallio.

16.00 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täällä joissain puheenvuoroissa on nyt käynyt hyvin ilmi, miten maatalous- ja maaseutumyönteinen hallitus on, eli ei ole, jos joku ei satu ymmärtämään sarkasmia. Tulee mieleen vanhat piirrossarjat, joissa metsästäjä si-
too saaliinsa aseensa piippuun. Siitä maalista ei pysty ohiaumpumaan huonompikaan metsäs-
täjä. Sokeakin osuu, jos ase vain sattuu olemaan oikein päin. Ilmeisesti hallitusohjelma on-
kin niin sanotusti valikoivasti viitteellinen: niitä lyödään, jotka eivät pysty puolustautu-
maan. Maaseudulla kiinteistöverolle ei saa vastinetta käytännössä lainkaan. Kyseessä on
puhdas tulonsiirto taajamamerkin takaa taajamiin, erityisesti kaupunkieihin. Hallitus tar-
joaa karua arkea suomalaiselle ruoantuottajalle.

Kannatan edustaja Lohen tekemää esitystä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Edustaja Viitanen.

16.01 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Halusin vielä pyytää puheenvuoron sik-
si, että täällä joissain puheenvuoroissa korostettiin, kuinka hirvittävän hyvä kohde tämä
kiinteistövero on kunnille, ja varmasti näin on, ja kyllä minäkin niitä asiantuntijoita, eko-
nomisteja olen kuunnellut, ketkä pitävät kovasti kiinteistöverosta verona. Mutta sanon kyl-
lä sen, että aina kun puhutaan kiinteistöverosta, täytyy muistaa myös se kolikon toinen
puoli eli se, että se myös nostaa asumisen kustannuksia. Ja tässä ajassa, näinä aikoina, kun
viime vuosina suomalaiset ihmiset ovat kyllä kovia kokeneet, elinkustannukset ovat koko
ajan nousseet, en kyllä katso hyvällä, että sitten väen vängällä ja vieläpä pakolla valtion toi-
mesta pakotetaan kuntia nostamaan kiinteistöveroja ja sitä kautta asumisen kustannuksia.
Tämä on pakkoveronkorotus. Nimenomaan haluaisin, että tätä tässä tilanteessa peilattai-
siin myös sen asukkaan, sen ihmisen elämäntilanteen näkökulmasta kaiken kaikkiaan.

Tämä on sinänsä vähän hassua, koska viime viikolla, puhemies, täällä keskustelimme
toisesta pakkoveronkiristyksestä. Se oli tietenkin se, että hallitus päätti poistaa ensiasun-
non ostajien, nuorten ihmisten, varainsiirtoverottomuuden eli teki tällaisen veronkiristyk-
sen nuorille ihmisille. Ja nyt sitten tässä tehdään vielä pakkoveronkiristys. Siksi hieman
ihmettelen tätä oikeistohallituksen intoa nostaa ja korottaa veroja tietyissä asioissa, asumi-
sen kustannusten ja nuorten ihmisten asumisen hankinnan veroja, ja sitä en pidä oikeana
suuntana. Annettakoon tässäkin kunnille, kuntapäätäjille harkintavalta, eikä pitäisi tehdä
tätä pakkonostoa valtion käsin. Ja mitä tulee sitten kuntien talouteen, niin siitä toki kannat-
taa kantaa huolta. Mutta esimerkiksi nämä pelkät leikkauksethan, mitä hallitus tekee ihmis-
ten sosiaaliturvaan, jo maksavat kuntatalouden lisääntyvinä toimeentulotukimenoina sem-
moisen 100 miljoonaa. Eli tässä voidaan monin eri tavoin miettiä tätä kuntatalouden koko-
naisuutta kaiken kaikkiaan, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki.

16.03 Ville Vähämäki ps: Kunnioitettu puhemies! Täällä on käyty hyvää keskustelua, ja
nostan esille vain sen, että tässähän on osa kokonaisuudistuksesta. Se toinen puoli uudis-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 47/2023 vp

tuksesta on tulossa myöhemmin, ja siihen pohjautuu myöskin valiokunnan lausumaehdotus, joka haluaa nostaa esille sen seikan, että tämä muutos otetaan huomioon, kun katsotaan tätä kokonaisuudistuksesta aiheutuvaa muutosta ja sen kohtuullisuutta pitkällä aikavälillä. Taloustieteellisesti tämä hallituksen esitys on hyvä, ja tätä on kannatettu myöskin valiokuntakuulemisissa.

Sitten kun täällä keskusteluissa on pohdittu maatalouskiinteistöjen asemaa, niin taisi olla siten, jos oikein muistan, että covid-19-pandemian aikana oli mahdollista tehdä tällaisia poikkeavia mekanismeja. Tämä mahdollisuus on nyt poistunut, mitä edustaja Mäenpääkin aikoinaan silloin esitti, ja hänen ehdotuksestaan se taisi tulla. Joten tätä emme voi kannattaa, koska se ei ole enää sallittua.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.